

Innspill til Kvinnehelseutvalgets arbeid

Kvinnesykdommer er et stort samfunnsproblem, og er en av grunnene til at flere kvinner enn menn står utenfor arbeidslivet.

Det er fortsatt mangelfull kunnskap rundt sykdommer som er mer typisk for kvinner, og kvinner får heller ikke alltid like god diagnostisering og behandling for sykdommer som rammer begge kjønn.

Det er en kjent sak at menns helseproblemer er mer forsket på enn kvinnerelaterte sykdommer. Når det gjelder sykdommer som rammer begge kjønn, har man forsket på hvordan menn opplever det, og deretter tatt det for gitt at kvinner opplever det på samme måte. Mye forskning hensyntar ikke de viktige biologiske forskjellene mellom kjønnene.

Et annet problem er at noen sykdommer er blitt veldig sterkt knyttet til kjønn, slik at for eksempel brystkreft hos menn og hjerteinfarkt hos kvinner kan gå uoppdaget og ubehandlet over tid.

Kvinnehelse er et svært omfattende og komplekst felt. Mange sliter med sammensatte lidelser, for eksempel kombinasjon av muskel-/skjelett-, revmatiske sykdommer og psykiske plager. Dette er diagnoser som troner øverst i sykefraværs- og uførestatistikken. Det er til stor ulempe for samfunnet, i tillegg til enkeltindividet. Det å kunne være i jobb har en økonomisk verdi, men også en menneskelig verdi gjennom opplevelsen av mestring og deltakelse i samfunnet. Det er viktig at vi som samfunn jobber for å redusere sykefraværet, og det gjør vi blant annet ved å ta kvinners helse på alvor.

Muskel-skjelett- og revmatiske sykdommer

Smerte er den vanligste årsaken til at pasienter oppsøker helsevesenet, og i Norge er muskel- og skjelettsykdommer den største enkeltfaktoren for sykefravær. Samlet sett er det nå også den nest vanligste årsaken til uførhet, etter psykiske lidelser. Muskel-/skjelett- og revmatiske sykdommer er fortsatt

BESØKSADRESSE

Professor Dahls gate 32
0260 Oslo

POSTADRESSE

Postboks 2653 Solli
0203 Oslo

TELEFON:

22 54 76 00

EPOST:

post@revmatiker.no

revmatiker.no

Norsk Revmatikerforbund ble stiftet av pasientene selv i 1951. I dag er vi en av Norges største interesse- og brukerorganisasjon med om lag 30 000 medlemmer. Én av fem har en sykdom relatert til muskel- og skjelett. Vi jobber med forskning for å løse sykdomsgåten, behandling og rehabilitering. Vi hjelper alle til bedre livskvalitet, mestring av sykdommen og deltakelse i samfunnet. Sammen for et friskere liv!

den vanligste uførediagnosen blant uføre over 55 år, og den mest utbredte diagnosen blant kvinner. Forskningen viser at mer enn dobbelt så mange kvinner som menn har muskel- og skjelettlidelse som hoveddiagnose.

Norsk Revmatikerforbund ønsker å ha et fokus på disse sykdommene i samfunnet, at behandlingen forbedres, og at det jobbes forebyggende.

Psykisk helse og kroniske smertetilstander

Mange kvinner rammes av flere og sammensatte lidelser, såkalt *multimorbiditet*. Ofte er dette kvinner som har en kombinasjon av muskel- og skjelettsmerter, revmatiske sykdommer og psykiske plager. Dette er ofte en årsak til at kvinner faller utenfor arbeidslivet. Det er derfor et stort behov for forskning på lidelser og sammensatte lidelser. Ved *multimorbiditet* er kjønnsdimensjonen entydig når det gjelder hvem som blir rammet. Forskningen bør ha et tilsvarende kvinneperspektiv.

Usynlig syk – eller flink pikesyndrom

Mange mennesker ser helt friske ut, men lever med en sykdom som ikke synes utenpå. Ofte er dette kvinner og de blir ikke alltid trodd.

Mange tør ikke å si at de har en diagnose. De tar seg sammen for å fremstå som friske sammen med andre, men er totalt utslitt hjemme i trygge rammer hvor ingen kan se dem. Dermed bruker de alle kreftene på å mestre dagligdagse gjøremål, som å være på skolen eller i jobb. Men de har lav livskvalitet, og vet ikke hvordan de skal leve godt med sykdommen sin, og veldig mange av dem som lever med en «usynlig» sykdom er kvinner.

Det er ille at mange ikke blir trodd når de forteller om situasjonen sin. De blir beskyldt for å være late eller at det er noe de innbiller seg. Vi hører om mange som får beskjed på skole, jobb, hos legen, av familie og venner om å «ta seg sammen».

BESØKSADRESSE

Professor Dahls gate 32
0260 Oslo

POSTADRESSE

Postboks 2653 Solli
0203 Oslo

TELEFON:

22 54 76 00

EPOST:

post@revmatiker.no

revmatiker.no

Norsk Revmatikerforbund ble stiftet av pasientene selv i 1951. I dag er vi en av Norges største interesse- og brukerorganisasjon med om lag 30 000 medlemmer. Én av fem har en sykdom relatert til muskel- og skjelett. Vi jobber med forskning for å løse sykdomsgåten, behandling og rehabilitering. Vi hjelper alle til bedre livskvalitet, mestring av sykdommen og deltakelse i samfunnet. Sammen for et friskere liv!

Omverdenen forstår ikke at smerten og utmattelsen disse kvinnene lever med er ekte, og at det må tas hensyn til.

Leddgikt gir økt risiko for å utvikle hjerte- og karsykdommer

Leddgikt gir økt risiko for å utvikle hjerte- og karsykdommer hos både kvinner og menn, men forskningen viser at kvinner rammes tre ganger så ofte som menn, hvilket gjør leddgikt til en utpreget «kvinnesykdom». Det er derfor nødvendig å øke oppmerksomheten og kunnskapen rundt den økte risikoen for hjerte- og karsykdommer hos leddgiktpasienter – og kvinner.

Hvis vi ser på forekomst av hjerte- og karsykdom hos mennesker med revmatisk sykdom, er risikofaktor og symptomer forskjellig mellom kjønnene. I svært mange tilfeller er også forløpet av sykdom forskjellig. For eksempel er kvinner gjerne 10 år eldre enn menn når de får hjerteinfarkt. Symptomene hos menn er gjerne tydelige, mens kvinnens symptomer er mer diffuse og kan forveksles med at man er sliten, har blitt eldre, eller har fått influensa.

Kvinnens kjønnshormoner skaper et annet miljø enn menns kjønnshormoner, og dette er igjen med på å styre hvordan høyt blodtrykk virker inn på kvinnens helse versus menns helse.

I tillegg viser forskningen at personer med leddgikt har betydelig økt risiko for benskjørhet, og at de oftere får komplikasjoner under svangerskap og fødsler sammenlignet med friske kvinner.

Mange med leddgikt faller utenfor arbeidslivet, men de siste årene har det skjedd en betydelig utvikling i den medikamentelle behandlingen av sykdommen, hvilket fører til en betydelig økning av livskvalitet gjennom mindre plager og bedre funksjonsnivå.

Seksualitet og kronisk sykdom

Kvinner med kroniske vulvasmerter er en pasientgruppe som kan oppleve å bli glemt og ignorert. Underlivsproblemer er tradisjonelt et tabubelagt område, og både pasienter og leger opplever ofte at seksualitet og underlivsplager kan være

BESØKSADRESSE
Professor Dahls gate 32
0260 Oslo

POSTADRESSE
Postboks 2653 Solli
0203 Oslo

TELEFON:
22 54 76 00

EPOST:
post@revmatiker.no

revmatiker.no

Norsk Revmatikerforbund ble stiftet av pasientene selv i 1951. I dag er vi en av Norges største interesse- og brukerorganisasjon med om lag 30 000 medlemmer. Én av fem har en sykdom relatert til muskel- og skjelett. Vi jobber med forskning for å løse sykdomsgåten, behandling og rehabilitering. Vi hjelper alle til bedre livskvalitet, mestring av sykdommen og deltakelse i samfunnet. Sammen for et friskere liv!

vanskelig å diskutere. Manglende åpenhet mellom pasient og lege kan føre til feil rapportering av medisinske symptomer og igjen føre til behandlingssvikt. Tverrfaglig samarbeid er derfor vesentlig for å ivareta pasienten best mulig.

Ved Sjøgrens syndrom oppstår det betennelse i kroppens ytre kjertler. Resultatet er tørre slimhinner, slik som tørre øyne, tørr munn og underlivsplager. 90 prosent av de som rammes er kvinner. De fleste får diagnosen enten i ung alder fra 15-35 år eller etter 55-årsalderen.

Det finnes få studier som spesifikt har undersøkt fertilitet hos kvinner. Generelt kan man si at kvinner med revmatisk sykdom kan ha sammensatte fertilitetsproblemer. For menn med har man ingen sammenlignende studier på fertilitet i den generelle befolkningen.

Utfordringene med fertilitet rammer spesielt kvinner som blir syke i ung voksen alder, før de har fått sitt første barn.

Norsk Revmatikerforbund mener at følgende prioriteringer vil gi kvinnehelsekunnskap for helsepolitisk prioritering både nasjonalt og lokalt:

- Økt forskning på kvinners helse og levekår.
- Behov for forskning på totalbelastning fra både jobb og privatliv.
- Prioritere medisinske kunnskapshull i et kjønnsperspektiv. Skal kvinner og menn få et likeverdig helsetilbud, trenger vi mer forskning på både biologiske mekanismer, kjønnsroller og sosiokulturelle mekanismer samt utviklingstrekk som påvirker helsa vår.
- Sterkere fokus på hovedårsak til langvarig sykefravær med et fokus på psykisk helse, muskel-/skjelett- og revmatiske sykdommer.
- Muskel-skjelett- og revmatiske sykdommer opp mot utmattelsestilstander.
- Seksuell og reproduktiv helse hos kvinner – VULVA lidelser.
- Kvinners hjertehelse.

BESØKSADRESSE

Professor Dahls gate 32
0260 Oslo

POSTADRESSE

Postboks 2653 Solli
0203 Oslo

TELEFON:

22 54 76 00

EPOST:

post@revmatiker.no

revmatiker.no

Norsk Revmatikerforbund ble stiftet av pasientene selv i 1951. I dag er vi en av Norges største interesse- og brukerorganisasjon med om lag 30 000 medlemmer. Én av fem har en sykdom relatert til muskel- og skjelett. Vi jobber med forskning for å løse sykdomsgåten, behandling og rehabilitering. Vi hjelper alle til bedre livskvalitet, mestring av sykdommen og deltakelse i samfunnet. Sammen for et friskere liv!

Med vennlig hilsen

Bo Gleditsch
Generalsekretær

Ann Kristin Bakke
Fagsjef interessepolitikk

BESØKSADRESSE
Professor Dahls gate 32
0260 Oslo

TELEFON:
22 54 76 00

POSTADRESSE
Postboks 2653 Solli
0203 Oslo

EPOST:
post@revmatiker.no

revmatiker.no

Norsk Revmatikerforbund ble stiftet av pasientene selv i 1951. I dag er vi en av Norges største interesse- og brukerorganisasjon med om lag 30 000 medlemmer. Én av fem har en sykdom relatert til muskel- og skjelett. Vi jobber med forskning for å løse sykdomsgåten, behandling og rehabilitering. Vi hjelper alle til bedre livskvalitet, mestring av sykdommen og deltakelse i samfunnet. Sammen for et friskere liv!

